

Nr. Vraag

- 1 Acht u het – gezien de beperkingen die deze beleidsdoorlichting had, zoals het tekort aan evaluatieonderzoeken over doelmatigheid en doeltreffendheid, gebrek aan doelen, gebrek aan integraliteit van het beleid – logisch en te verantwoorden dat het eindoordeel redelijk tot goed is? Zo ja, waarom?
- 2 Bent u bereid om alsnog een doelmatigheidsonderzoek te laten plaatsvinden?
- 3 In hoeverre zijn de aanknopingspunten die geboden worden in de nota's en beleidsbrieven gericht aan de Tweede Kamer geschikt om inzicht te verwerven in doelbereiking en effectiviteit? Hoe gaat u dit inzicht verder verbeteren?
- 4 Hoe kan geconcludeerd worden dat de doeltreffendheid van het beleid voor duurzaamheid redelijk tot goed is, terwijl de formulering en uitwerking van het beleid voor duurzaamheid in de begroting te abstract is om op doeltreffendheid en doelmatigheid te evalueren, en de nota's en beleidsbrieven aan de Tweede Kamer slechts aanknopingspunten bieden?
- 5 Kunt u aangeven wanneer recentere onderdelen van het beleid kunnen worden geëvalueerd op doelbereiking en doeltreffendheid?
- 6 De doeltreffendheid op het beleidsartikel Duurzaamheid is redelijk tot goed. Wat vindt u van de kritische kanttekening van de extern onafhankelijk deskundige van Universiteit Twente, dat bij een dergelijk oordeel voorzichtigheid moet worden betracht?
- 7 Hoe beoordeelt u het feit dat er moeilijk uitspraken over de doeltreffendheid van beleid kunnen worden gedaan? Op welke wijze wordt geprobeerd hier in de toekomst meer duidelijkheid over te krijgen? Kunt u garanderen dat bij een volgende beleidsdoorlichting de doeltreffendheid en doelmatigheid wel kunnen worden beoordeeld?
- 8 Is de Monitor Duurzaam Nederland voldoende om in de toekomst doeltreffendheid van het duurzaamheidsbeleid op artikel 21 te kunnen bepalen?
- 9 Waarom neemt u de aanbeveling in de beleidsdoorlichting niet over om doelmatigheid een verplicht en structureel onderdeel van beleidsevaluaties te maken?
- 10 Wat vindt u van de constatering van de extern onafhankelijke deskundige dat de onderzoekers op basis van hun bevindingen geen aanbeveling hadden mogen doen om door te gaan op de ingezette nieuwe lijn en sturingsfilosofie?
- 11 Welke stappen gaat u ondernemen om het beleid op de terreinen van ecosystemen en biodiversiteit wel doeltreffend te maken?
- 12 Kunt aangeven waarom de realisatie van de uitgaven achterblijft bij de begroting op het gebied van duurzaamheid?
- 13 Deelt u de inschatting dat het verstandig zou zijn om de focus van het beleid te leggen op het realiseren van een circulaire economie? Zo nee, waar moet volgens u de focus dan op liggen?
- 14 Wat gaat u er aan doen om er in de toekomst voor te zorgen dat voldoende materiaal bij bodem en water (21.02) en ecosystemen en landbouw (21.03) aanwezig is waarmee voldoende gerelateerde evaluatieonderzoeken voorhanden zijn?
- 15 Bent u voornemens de indicatoren voor beleid aan te passen aan de nieuwe sturingsfilosofie ten aanzien van duurzaamheid, waarbij de overheid fungeert als één van de spelers in de samenleving? Zo ja, op welke wijze? Wordt in toekomstige beleidsonderzoeken ook rekening gehouden met deze veranderende rol? Zo ja, op welke wijze?

- Nr. Vraag**
- 16 Klopt de veronderstelling in de beleidsdoorlichting dat door een overheveling van de duurzaamheidstaken voor bodem en water naar andere beleidsartikelen van de begroting van Infrastructuur en Milieu, de integrale aanpak op dit beleidsterrein zou kunnen verbeteren?
- 17 Welke invloed hebben de tijd en energie die de afbakening en afstemming vergen sinds de departementale herindeling in 2010, op de resultaten die geboekt worden? Op welke termijn wordt verwacht dat deze (negatieve) effecten niet langer van toepassing zijn omdat de afbakening en afstemming (grotendeels) voltooid zijn?
- 18 Is de overheveling naar de beleidsartikelen 11 (waterkwantiteit), 12 (sterk innovatievermogen) en 13 (ruimtelijke ontwikkeling) een oplossing om de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid beter in beeld te krijgen?
- 19 Wat doet u met de constatering in de beleidsdoorlichting dat afbakening en afstemming sinds de departementale herindeling in 2010 veel tijd en energie van betrokken onderdelen bij de departementen vergt?
- 20 Waaruit blijkt, gekeken naar uw huidige beleid, waaronder het voorgenomen wettelijke verbod op gratis plastic tassen, dat de rol van de overheid als (nieuwe) regelgever kleiner wordt?
- 21 Bent u van plan om de aanbeveling in de beleidsdoorlichting over te nemen om het beleid van de duurzaamheidsagenda te integreren met het beleid voor natuurlijk kapitaal (bodem, water, biodiversiteit en ecosystemen)? Zo nee, waarom niet?
- 22 Kunt u aangeven op welke wijze het beleid voor natuurlijk kapitaal wordt geïntegreerd in de circulaire economie?
- 23 Hoe beoordeelt u het feit dat de effectiviteit van duurzaamheidscriteria, duurzame economische instrumenten en green deals onduidelijk is? Wat gaat u er in de toekomst aan doen om dit wel inzichtelijk te maken?
- 24 Wat is uw reactie op het advies van KplusV om niet alleen te kiezen voor een werkwijze met convenanten of andere vrijwillige afspraken, omdat deze vermoedelijk niet voldoende zullen zijn?
- 25 Waar verwacht u dat een combinatie van convenanten en zwaardere instrumenten in de praktijk nodig is?
- 26 Bent u van plan de succesvolle (combinatie van) instrumenten (wet- en regelgeving, regulering en een combinatie van convenanten met een financieel instrumentarium) verder in te zetten bij het duurzaamheidsbeleid? Wat betekent dit voor de Green Deals, waarover de beleidsdoorlichting concludeert dat deze niet de juiste instrumentenmix hebben?
- 27 Uit welke opeenvolgende keuzes in de evaluatieperiode blijkt dat u hebt gekozen voor een flexibele aanpak met het grootste doelbereik?
- 28 Op welke wijze zult u het succes van de flexibele aanpak bij afval toepassen op het terrein van de overige subdoelstellingen voor bodem en water en ecosystemen en landbouw?
- 29 In hoeverre druipt de door u beoogde flexibele aanpak voor het gehele beleidsartikel duurzaamheid in tegen het advies in de beleidsdoorlichting om een beperkt aantal samenhangende taken en verantwoordelijkheden op te pakken en tegen het advies voor een meer integrale benadering?
- 30 Bent u het eens met de conclusies uit de beleidsdoorlichting dat het succes van het beleid voor afval is bereikt doordat doelen helder, concreet en afrekenbaar zijn? Bent u van plan om op andere beleidsterreinen van duurzaamheid concrete en afrekenbare doelen te formuleren?

- Nr. Vraag**
- 31 Waarom zijn er vanuit de algemene doelstelling geen subdoelstellingen of tussendoelstellingen geformuleerd? Bent u voornemens dit in de toekomst voor alle lopende programma's, waaronder de brief over de modernisering van het milieubeleid, wel te doen? Zo nee, waarom niet?
- 32 Waarom zijn er grote verschillen in de uitwerkingen per doel?
- 33 Kunt u de zes subdoelen gesteld voor artikel 21.01, 21.02 en 21.03 verder uitwerken en verduidelijken?
- 34 Welke maatregelen wilt u treffen om met de ketenprojecten voor zeven prioritaire afvalstromen de gewenste kwantitatieve resultaten te behalen?
- 35 Wat is uw reactie op de stelling dat het bestaande landelijk afvalbeheerplan onvoldoende resultaat heeft, het nieuwe beleidsplan Van Afval Naar Grondstof (VANG) onvoldoende is uitgewerkt en dat het beleid voor afvalbeheer belangrijke neveneffecten kent? Wat gaat u daaraan doen?
- 36 Welke maatregelen wilt u treffen om de luchtverontreinigende emissies van de afvalsector op het totale reductiepercentage in Nederland te brengen?
- 37 Welke reactie heeft u op de uitkomsten van de quickscan VANG en in het bijzonder op de bevindingen over de reikwijdte, de gevestigde belangen, de kwantitatieve doelen, bijpassende instrumenten en sanctiemogelijkheden?
- 38 Welke acties onderneemt u om de aandachtspunten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) bij VANG op te pakken?
- 39 Waarom is doelmatigheid in de meeste evaluatieonderzoeken niet onderzocht?
- 40 Welke reactie heeft u op de resultaten voor bodem en water in Nederland die naar Europese maatstaven niet goed zijn?
- 41 In welke opzichten wijkt de situatie voor bodem en water in Nederland af van die in de rest van Europa?
- 42 Welke zienswijze heeft u op de overcapaciteit van afvalverbrandingsinstallaties (avi's) in relatie tot de beleidsplannen voor een circulaire economie in de netto import van brandbaar afval?
- 43 Welke zienswijze heeft u op de toepassing van minimumstandaarden voor afval in relatie tot innovatie?
- 44 Welke doelen beoogt u met de duurzaamheidsagenda en welke kwantitatieve indicatoren wilt u hiervoor ontwikkelen?
- 45 Bent u bereid de vier aanbevelingen in de beleidsdoorlichting, namelijk het ontwikkelen van indicatoren, het afstemmen van taken en verantwoordelijkheden, het betrekken van de mondiale dimensie milieugebruiksruimte en het verbeteren van inzicht in de doelmatigheid over te nemen? Zo nee, waarom niet?
- 46 Kunt u uitgebreid reageren op de aanbeveling onder conclusie drie? Neemt u deze aanbeveling over? Zo ja, op welke wijze?
- 47 Op welke wijze gaat u invulling geven aan aanbeveling vier, waarin wordt aanbevolen afspraken tussen rijksoverheid en andere betrokken partijen gepaard te laten gaan met een ondersteunend financieel instrumentarium en, indien nodig, regulering via wetgeving en/of normstelling?
- 48 Op welke wijze gaat u invulling geven aan het expliciet maken van de waarde van natuurlijk kapitaal, zoals wordt geadviseerd in aanbeveling vijf?
- 49 Kunt u een reactie geven op de achterblijvende resultaten van ammoniak, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen/nitraat in de landbouw?
- 50 Welke mogelijkheden en beperkingen ziet u om de resultaten van ammoniak, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen/nitraat in de landbouw te verbeteren?

Nr. Vraag

- 51 Kunt u de passage op pagina 38 van het derde deelrapport over operationele doelstelling ecosystemen en landbouw toelichten, waarin staat dat afnemende budgetten voor de directie duurzaamheid ten koste zijn gegaan van onderzoek en kennisontwikkeling en de nadruk meer ligt op ondersteunen van het kabinet bij vragen vanuit de Tweede Kamer? Betekent dit dat de meeste medewerkers van de directie hun tijd besteden aan het beantwoorden van vragen van de Tweede Kamer?
- 52 Kunt u een reactie geven op de constatering in de beleidsdoorlichting dat de uitvoeringsagenda Natuurlijk Kapitaal geen concreet uitgewerkte doelstellingen heeft? Bent u van plan om deze uitvoeringsagenda uit te werken in concrete doelstellingen?
- 53 De onderzoekers vinden een 20% besparingsoptie op het beleidsartikel duurzaamheid een fundamentele keuze die zij niet kunnen maken. Op welke onderdelen ligt er volgens u een mogelijkheid om in totaal 20% op het beleidsartikel duurzaamheid te kunnen besparen?